

## تأثیر ابعاد شخصیتی حضرت احمد بن موسی شاهچراغ (ع)

### در توسعه گردشگری و ارتقای سبک زندگی مردم

رضا پورمحمد<sup>۱</sup>، رضا صالحی نیا<sup>۲</sup>

#### چکیده

**زمینه و هدف:** وجود پربرکت و نازنین فرزندان حضرت موسی بن جعفر (ع) در ایران و به‌ویژه وجود پربرکت و عالی‌مرتبته حضرت احمد بن موسی (ع) چراغی روشن از چلچراغ معارف ناب و حقه‌ی شیعی است که سالیان سال محور ولایت مداری، شریعت محوری، اخلاق و ادب مردمان این دیار است. هدف از این مطالعه مروری بررسی تأثیر ابعاد شخصیتی احمد بن موسی شاهچراغ (ع) در توسعه گردشگری و ارتقای سبک زندگی مردم است.

مواد و روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه مروری هست که در فروردین سال ۱۴۰۱ انجام و در طی آن به بررسی تأثیر ابعاد شخصیتی احمد بن موسی شاهچراغ (ع) در توسعه گردشگری و ارتقای سبک زندگی مردم پرداخته شده است. به این منظور پایگاه‌های CIVILICA و Magiran و SID مورد بررسی قرار گرفتند و جهت جست‌وجو از کلمات کلیدی احمد بن موسی (ع)، شاهچراغ، اهل بیت (ع)، سبک زندگی، گردشگری فارسی استفاده شد.

**یافته‌ها:** یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد از ابعاد شخصیتی احمد بن موسی (ع) می‌توان اطاعت محض از ولی و خلیفه خدا یعنی امامان معصوم، بخشندگی، به عدالت رفتار کردن، خوش کرداری، آزردهی از بدرفتاری، دوری کننده از حرام، شکر گذار، دوری از حسد و ... اشاره کرد. اما آنچه به مقوله سبک زندگی دینی مربوط می‌شود، می‌توان گفت که آستان مقدس شاهچراغ به‌صورت برجسته با ترویج معنویت دینی، تجلی زیبایی‌شناسی دینی، تعمیق ساختار اجتماعی دینی، تسهیل مناسک دینی، تعمیق بینش دینی و انعکاس آموزه‌های دینی، سبک زندگی بسیاری به‌ویژه مردم استان فارس و جنوب ایران را متأثر نموده است یکی از اصلی‌ترین مزایای حاصل از وجود حرمین مطهر امامزادگان، افزایش تعداد زائرین و کمک به توسعه صنعت گردشگری مذهبی هست.

**نتیجه‌گیری:** بررسی زندگی بزرگان دین و شناخت ویژگی‌های شخصیتی آنان راه پرنوری را فراروی انسان قرار می‌دهد که با پیمودن آن، انسان به خدا نزدیک می‌شود و از خطا و شکست در زندگی رهایی می‌یابد.

**کلمات کلیدی:** احمد بن موسی (ع)، شاهچراغ، اهل بیت (ع)، سبک زندگی، گردشگری.

۱ - مربی اتاق عمل، گروه اتاق عمل و هوشبری، دانشکده پیراپزشکی لنگرود، دانشگاه علوم پزشکی گیلان. پست الکترونیکی:

r\_pourmohammad@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد اتاق عمل، دانشکده پیراپزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

## مقدمه

وجود سومین آستان مقدس سلاله موسی بن جعفر(ع) در قلب سرزمین فارس، دارای آثار و برکات فراوانی بوده که البته بسیاری از ابعاد و زوایای آن حتی از چشم تحلیل‌گران مغفول مانده است. در بدو امر درک این موضوع که میان آستان مقدس شاه‌چراغ در شیراز و موضوع سبک زندگی چه سختیتی وجود دارد، قدری مشکل به نظر می‌رسد. اما حقیقت آن است که نمی‌توان و نباید از کنار ظرفیت‌های بالفعل و بالقوه این آستان مقدس در رابطه با آنچه سبک زندگی مردم خوانده می‌شود به راحتی گذشت. حضور بارگاه شاه‌چراغ، در بلاد فارس با جغرافیا، تاریخ و فرهنگ زیستی مردم این سرزمین گره خورده است کما این که همین نقش را بارگاه امام رضا(ع) در بلاد خراسان به عهده‌دارد. این آستان مقدس در بسیاری از امور و مسائل اجتماعی و فرهنگی خطه فارس تأثیر انکارناپذیری دارد. اما آنچه به مقوله سبک زندگی دینی مربوط می‌شود، می‌توان گفت که آستان مقدس شاه‌چراغ به صورت برجسته با ترویج معنویت دینی، تجلی زیبایی‌شناسی دینی، تعمیق ساختار اجتماعی دینی، تسهیل مناسک دینی، تعمیق پیش دینی و انعکاس آموزه‌های دینی، سبک زندگی بسیاری به‌ویژه مردم استان فارس و جنوب ایران را متأثر نموده است (شریفی و شفایی، ۱۳۹۷). وجود ائمه معصومین (ع) و نوادگان و بزرگان دین در هر عصر و زمانی موجب تجمع دوستداران آل الله، شیعیان و ترویج معارف حقیقی و ناب اسلامی خواهد شد (رضوی و شکوفه چین، ۱۳۹۷). حرم مطهر حضرت احمد بن موسی الکاظم (ع) به‌عنوان یک عنصر مهم مذهبی و هویت بخش در فرهنگ ایرانی-اسلامی نه تنها در شهر شیراز بلکه در کشور ایران و سایر کشورهای اسلامی شناخته شده است (محمدجانی، پورمنتصری، ۱۳۹۷) از بارزترین و مهم‌ترین ویژگی شخصیتی حضرت احمد بن موسی(ع) اطاعت محض از ولی و خلیفه خدا یعنی امامان معصوم خصوصاً حضرت موسی بن جعفر و امام رضا (علیهماالسلام) هست که خداوند اطاعت از آنان را واجب ساخته و با اطاعت از آن‌ها انسان به جاودانگی و شرف ابدی دست می‌یابد چون آن حضرت با امام رضا(ع) بیعت نمود و دیگران را نیز تشویق و ترغیب کرد که با امام رضا(ع) بیعت کنند و در تثبیت رکن ولایت که از مهم‌ترین ارکان اسلام است تلاش خستگی‌ناپذیری از خود بروز داد. از دیگر خصوصیات شخصیتی ایشان اعتماد امام کاظم به احمد بن موسی(ع)، بخشندگی و... اشاره کرد (محب‌زاده، طاهری، ۱۳۹۷)؛ همچنین مذهب نقش مهم و برجسته‌ای در شکل‌گیری بسیاری از شهرهای ایران داشته است یکی از اصلی‌ترین مزایای حاصل از وجود حرمین مطهر امامزادگان، افزایش تعداد زائرین و کمک به توسعه صنعت گردشگری مذهبی هست و این امر با ایجاد برنامه‌ریزی استراتژیک جهت بهره‌برداری از حضور گردشگران میسر می‌شود. عوامل درونی «قوت» جنبه‌های مثبت و پیش‌برنده) تأثیرگذار مدل مدیریت استراتژیک در توسعه صنعت گردشگری شیراز با محوریت جایگاه حرم مطهر حضرت شاه‌چراغ: وجود محوطه‌های باستانی و بناهای تاریخی در حرم مطهر شاه‌چراغ(ع)، فرهنگ پذیرش گردشگران خارجی از سوی مردم شیراز، وجود هنرکاری‌ها و آیین‌کاری‌های متعدد در حرم مطهر شاه‌چراغ، توجه به

اوقات شرعی و نماز و سرو غذای حلال در زائرسراها و اقامتگاه‌های گردشگری در سطح شهر شیراز، شهرت جهانی آستان مقدس احمدی و محمدی علیهم‌السلام و جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی در حرم مطهر، اهتمام جدی مسئولان به رونق اقتصادی بیشتر به وسیله گسترش گردشگری با محوریت حرمین امامزادگان (ع) در شیراز، وجود مسیرهای ویژه مترو و اتوبوس منتهی به حرمین امامزادگان (ع)، وجود چشم‌اندازهای طبیعی و ملی توأم با زیست‌بوم‌های حائز اهمیت شیراز در اطراف حرم مطهر، قابلیت بالای سرمایه‌گذاری در حوزه تولید محصولات گردشگری و خدمات گردشگری مذهبی در حرم مطهر شاه‌چراغ (ع)، وجود جاذبه‌های متنوع شیراز به‌عنوان قطب گردشگری تاریخی ایران به لحاظ تمدن و فرهنگ اسلامی و جایگاه ویژه حرم مطهر حضرت شاه‌چراغ (ع)، وجود موزه بزرگ فرهنگی در حرم مطهر حضرت شاه‌چراغ (ع)، برخورداری از آثار تاریخی فرهنگی شاخص ملی و بین‌المللی جذاب در صنعت توریسم شیراز بالأخص ویژگی مذهبی حرم مطهر حضرت شاه‌چراغ (ع)، برخورداری حرم مطهر شاه‌چراغ (ع) از آثار شاخص معماری دوران اسلامی، برگزاری مناسبت‌ها و مراسم‌های سنتی مذهبی جذاب مردم مناطق مختلف شیراز در حرم مطهر حضرت شاه‌چراغ (ع)، وجود اقامتگاه‌های متعدد جهت اسکان زائرین حرم مطهر شاه‌چراغ (ع) در سطح شهر شیراز (چیت‌ساز و همکاران، ۱۳۹۷) با توجه به اهمیت ابعاد شخصیتی احمد بن موسی (ع) در توسعه گردشگری و ارتقای سبک زندگی مردم در این مطالعه که به‌صورت مروری انجام شده است به بررسی تأثیر ابعاد شخصیتی احمد بن موسی شاه‌چراغ (ع) در توسعه گردشگری و ارتقای سبک زندگی مردم پرداخته شده است.

## اهداف تحقیق

هدف کلی ما در این تحقیق تأثیر ابعاد شخصیتی احمد بن موسی شاه‌چراغ (ع) در توسعه گردشگری و ارتقای سبک زندگی مردم است.

## اهمیت و ضرورت تحقیق

آشنایی با زندگی بزرگان دین خصوصاً پرورش یافتگان مکتب امامت راهی نورانی را در برابر زندگی ما قرار می‌دهد چون آنان از خورشید تابناک‌ترند و هم چنان که در زندگی جسم ما به نور خورشید و گرمای آن نیازمند است روح انسان به انوار معنوی زندگی این بزرگان نیازمندتر است. بنابراین شناساندن و بیان خصوصیات و اخلاقیات آنان و توجه و الگو گرفتن از ویژگی‌های شخصیتی این بزرگان می‌تواند در مسیر و ارتقای زندگی مردم کمک کننده باشد.

## مواد و روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه مروری هست که در سال ۱۴۰۱ انجام و در طی آن به بررسی تأثیر ابعاد شخصیتی احمد بن موسی شاه‌چراغ (ع) در توسعه گردشگری و ارتقای سبک زندگی مردم پرداخته شده است. به این منظور پایگاه‌های CIVILICA , Magiran , SID مورد بررسی قرار گرفتند و جهت جست‌وجو از کلمات کلیدی احمد بن موسی

(ع)، شاه‌چراغ، اهل‌بیت (ع)، سبک زندگی، گردشگری فارسی استفاده شد. معیارهای ورود مقالات به تحقیق شامل مطالعاتی که موضوع آن‌ها بررسی ابعاد شخصیتی احمد بن موسی (ع) و توسعه گردشگری و سبک زندگی بود. معیارهای خروج شامل مطالعات غیر مرتبط با موضوع بودند جهت تعیین تناسب مقاله‌ها با موضوع تحقیق، ابتدا عنوان و سپس چکیده مقالات مورد بررسی قرار گرفتند و پس از تأیید مقاله از لحاظ موضوع و سال انجام، جهت بررسی بیشتر، تمام متن مقاله توسط دو نفر از محققین مطالعه شد. نتایج جست‌وجو با حذف موارد تکراری و غیر مرتبط، ۸ مقاله واجد شرایط انتخاب و به مطالعه حاضر وارد شدند.

## یافته‌ها

ردیف	مقاله	سال	نویسنده	نتیجه
۱	تبیین سبک زندگی بر اساس آموزه‌های نبوی و علوی (نجارپوریان و محمدشغیعی، ۱۴۰۰)	۱۴۰۰	نجارپوریان و شغیعی	معنویت سهم بسزایی در عرصه‌های مختلف زندگی ایرانی اسلامی دارد از بین رفتن ارزش‌های دینی و انسانی به تدریج اثر سویی در روابط تک‌تک افراد جامعه می‌گذارد و باعث ناهنجاری‌های گوناگون می‌شود. کمرنگ شدن بعد معنوی در جامعه سقوط آن را به دنبال دارد. از کارکردهای منفی فرهنگ غرب، همین کمرنگ‌تر کردن معنویت در جامعه است.
۲	مدل کیفی اثر اجتماعی و روانی گردشگری مذهبی شهری بر شهروندان در فضاهای مذهبی شهر شیراز (سهامی و رستگاری، ۱۳۹۹)	۱۳۹۹	سهامی و رستگاری	اثر معنوی زیارت بر فرد در نهایت رضایت‌مندی شهروندان، شهروندی تفاهمی و تعاملی و انسجام اجتماعی شهروندی را سبب می‌شود. به عبارتی اماکن مذهبی در بستر شهر شیراز به‌عنوان یک فضای امن همگانی در سطح شهر کارکردهای عمده‌ای داشته از جمله فرهنگ شهروندی را ارتقاء می‌بخشد موجب انقیاد شهروندی اخلاقی تعاملی و تفاهمی شده است.
۳	جستاری در فضائل و مناقب حضرت احمد بن موسی (ع) (معتمد لنگرودی، ۱۳۹۸)	۱۳۹۸	معتمد لنگرودی	این پژوهش مبتنی بر آن است که احمد بن موسی (ع) با دارا بودن فضائل و مناقب اخلاقی و نسبی بسیار، بهره‌مندی از مکتب امامت پدر و برادر بزرگوارشان در تبیین جایگاه امامت علی بن موسی‌الرضا (ع) گامی اساسی برداشت و با دستگیری از نیازمندان در جهت اشاعه مکتب خیرخواهی اهل‌بیت (ع) و مبارزه با جریان‌های انحرافی به ایفای نقش در جهت اشاعه فرهنگ ناب شیعی در جامعه اسلامی گام‌های مؤثری برداشتند.
۴	نقش آستان مقدس احمد بن موسی الکاظم شاه‌چراغ (ع) در ارتقای سبک زندگی دینی	۱۳۹۷	صالحه شریفی امان‌الله شغیایی	اما آنچه به مقوله سبک زندگی دینی مربوط می‌شود، می‌توان گفت که آستان مقدس شاه‌چراغ به‌صورت برجسته با ترویج معنویت دینی، تجلی زیبایی‌شناسی دینی، تعمیق ساختار اجتماعی دینی، تسهیل مناسک دینی، تعمیق بینش دینی و انعکاس آموزه‌های دینی، سبک

مردم (شریفی و شفایی، ۱۳۹۷)			زندگی بسیاری به‌ویژه مردم استان فارس و جنوب ایران را متأثر نموده است
۵	مطالعه نقش حرم مطهر احمد بن موسی الکاظم شاه‌چراغ (ع) در بازسازی صنعت گردشگری شیراز (چیت‌ساز و همکاران، ۱۳۹۷)	۱۳۹۷	چیت‌ساز و همکاران
۶	بررسی ابعاد شخصیتی و زیارت‌نامه حضرت احمد بن موسی شاه‌چراغ (ع) (نجفی برزگر، ۱۳۹۷)	۱۳۹۷	نجفی برزگر
۷	راهبردهای توسعه گردشگری مذهبی در کلان‌شهر شیراز (پیرعلی و سیادت، ۱۳۹۷)	۱۳۹۷	پیر علی و سیادت
۸	ویژگی‌های شخصیتی حضرت احمد بن موسی و محمد بن موسی (علیهما السلام) (بررسی سبک زندگی آن دو بزرگوار) (محب‌زاده و طاهری، ۱۳۹۷)	۱۳۹۷	محب زاده و طاهری

### بحث

با توجه به پژوهش‌های انجام‌شده در رابطه با ابعاد شخصیتی احمد بن موسی شاه‌چراغ (ع) یا در باب توسعه گردشگری یا ارتقای سبک زندگی مردم که نتایج آن‌ها ارائه شدند در این مطالعه مروری به بررسی تأثیر ابعاد شخصیتی احمد بن موسی شاه‌چراغ (ع) در توسعه گردشگری و ارتقای سبک زندگی مردم پرداخته شد. در مطالعه برزگر که در سال ۱۳۹۷ تحت عنوان (بررسی ابعاد شخصیتی و زیارت‌نامه حضرت احمد بن موسی شاه‌چراغ (ع)) انجام شد. در این مطالعه به بررسی صفات احمد بن موسی (ع) از جمله صفاتی که شیخ مفید (ره) نقل می‌کنند: و کان احمد بن موسی کریم جلیلا ورعا (مفید ۱۳۸۰، جلد ۲، ص: ۲۴۵) اما کریم به کسی می‌گویند که شرافتی در

اخلاقش است و جامع انواع خیر و شرف و فضائل را نیز دارد و جلیل به کسی می‌گویند که دارای عظمت و شکوه باشد و کبیر در مقابل صغیر است و به کسی که سنش یا فضیلتش بیش از دیگران باشد به او کبیر می‌گویند و فرق کبیر با سید آن است که سید کسی است که تدبیر یک قوم را به عهده می‌گیرد ولی کبیر شخص میان‌سال یا دارای فضیلت است. صفت ورع به معنای عفت و خودداری از امور ناشایسته است. این اوصاف در مورد احمد بن موسی نشان می‌دهد ایشان دارای صفات حسنه و فضائل بوده‌اند که زبان زد بوده و البته این اوصاف نشان از بزرگی سنی ایشان در میان فرزندان حضرت امام کاظم(ع) یا بزرگی نسبی ایشان نسبت به برخی از فرزندان آن حضرت می‌دهد. از دیگر خصوصیات شخصیتی ایشان اعتماد امام کاظم به احمد بن موسی(ع)، بخشندگی و... (نجفی بزرگر، ۱۳۹۷) در مطالعه پیر علی و سیادت در سال ۱۳۹۷ تحت عنوان (راهبردهای توسعه گردشگری مذهبی در کلان‌شهر شیراز) انجام دادند در این مطالعه به نقش گردشگری پرداخته شده یکی از رایج‌ترین شکل‌های گردشگری در سراسر جهان گردشگری مذهبی است که سابقه آن مربوط با قرون گذشته است و به‌طور کلی شامل سفرها و بازدیدهایی می‌شود که اصلی‌ترین هدف از آن‌ها تجربه‌ای مذهبی است. جاذبه‌های مذهبی، زیارتگاه‌ها و امان مقدس هر ساله تعداد زیادی از گردشگران را به سوی خود جذب می‌کنند. گردشگری مذهبی به لحاظ معنوی هدفمند است و به دلایلی چون انجام زیارت به‌عنوان یک عمل عبادی، ابراز قدردانی، اقرار به گناه و ادای نذر، دستیابی به رستگاری معنوی و اجتماعی، برقراری جشن و بزرگداشت رویدادهای مذهبی خاص و ارتباط با هم‌کیشان صورت می‌گیرد. در حقیقت مذهبی بودن در کنار تاریخی بودن شیراز امتیاز ویژه‌این شهر است. از راهبردهای حائز توجه توسعه و احیای مراکز تربیت نیروی انسانی تخصصی مذهبی در حوزه‌ها و دانشگاه‌ها و معرفی این شهر به‌عنوان پایگاه دینی-مذهبی هست زیرا افزایش سرانه طلبه و دانشجوی مذهبی در شهر موجب معرفی و شناخته شدن بیشتر جاذبه‌های مذهبی شهر در کنار سایر پتانسیل‌های توریسمی آن نظیر جاذبه‌های تاریخی، فرهنگی، پزشکی و طبیعی آن می‌شود. از دیگر راهبردهای مطروحه در توسعه گردشگری مذهبی کلان‌شهر شیراز ایجاد امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری تولیدات مذهبی نظیر مراکز چاپ، انتشار و نمایشگاه کتب و مطبوعات اسلامی و... در این شهر است که علاوه بر نقش آن در تقویت جایگاه مذهبی شیراز اهمیت بسزایی نیز در کمک به اشتغال و توسعه پایدار اقتصادی این کلان‌شهر نیز دارد (پیرعلی و سیادت، ۱۳۹۷)

## نتیجه‌گیری

اطاعت محض از ولی و خلیفه خدا یعنی امامان معصوم، بخشندگی، به عدالت رفتار کردن، خوش کرداری، آزردگی از بدرفتاری، دوری کننده از حرام، شکر گذار، دوری از حسد را می‌توان از ویژگی‌های بارز احمد بن موسی (ع) شمرد. می‌توان گفت که آستان مقدس شاه‌چراغ به‌صورت برجسته با ترویج معنویت دینی، تجلی زیبایی‌شناسی دینی، تعمیق ساختار اجتماعی دینی، تسهیل مناسک دینی، تعمیق بینش دینی و انعکاس آموزه‌های دینی، سبک زندگی

بسیاری به‌ویژه مردم استان فارس و جنوب ایران را متأثر نموده است. بررسی زندگی بزرگان دین و شناخت ویژگی‌های شخصی آنان راه پرنوری را فراروی انسان قرار می‌دهد که با پیمودن آن، انسان به خدا نزدیک می‌شود و از خطا و شکست در زندگی رهایی می‌یابد.

## منابع

- پیرعلی، علیرضا و سیادت، سعیده. (۱۳۹۷). راهبردهای توسعه گردشگری مذهبی در کلان شهر شیراز. رهیافت فرهنگی دینی، ۱ (۲)، ۹ - ۲۰.
- چیت‌ساز، فاطمه، احمدی‌نژاد، محمدرضا، قهرمانی، عبدالرضا، رحمانی، امین، معتقدالحق، محمدحسین و نادری فرد، امیرحسین. (۱۳۹۷). مطالعه نقش حرم مطهر احمدبن موسی الکاظم شاهچراغ (ع) در بازارسازی صنعت گردشگری شیراز. رهیافت فرهنگ دینی، ۱ (۱)، ۲۱۱ - ۲۳۷.
- رضوی، نجمه و شکوفه‌چین، راضیه سادات. (۱۳۹۷). تأثیر سیره و شخصیت احمدبن موسی (ع) بر سبک زندگی اسلامی. رهیافت فرهنگ دینی، ۱ (۲)، ۴۷ - ۶۲.
- سپه‌امی، سوسن و رستگاری، شهین. (۱۳۹۹). مدل کیفی اثر اجتماعی و روانی گردشگری مذهبی شهر شیراز بر شهروندان در فضاهای مذهبی شهر شیراز، مطالعات جامعه‌شناختی شهری، ۱۰ (۳۵)، ۵۷ - ۸۴.
- شریفی، شریفی، صالحه و شفایی، امان‌الله. (۱۳۹۷). نقش آستان مقدس احمدبن موسی الکاظم شاهچراغ (ع) در ارتقای سبک زندگی دینی مردم. رهیافت فرهنگ دینی، ۱ (۱)، ۱۳۷ - ۱۵۳.
- محب‌زاده، مجید و طاهری، راضیه. (۱۳۹۷). ویژگی‌های شخصیتی حضرت احمدبن موسی و محمدبن موسی (علیهم السلام)، بررسی سبک زندگی آن دو بزرگوار، رهیافت فرهنگی دینی، ۱ (۱)، ۹ - ۳۱.
- محمدجانی، محمدرضا و پورمنتصری، محمد. (۱۳۹۷). نقش آستان مقدس حضرت احمدبن موسی الکاظم شاهچراغ (ع) در حرکت‌های اعتراضی منتهی به انقلاب اسلامی ایران از سال ۱۳۴۲ - ۱۳۵۷. رهیافت فرهنگ دینی، ۱ (۳)، ۵۶ - ۸۹.
- معتدی لنگرودی، فاطمه. (۱۳۹۸). جستاری در فضائل و مناقب حضرت احمدبن موسی (ع)، رهیافت فرهنگی دینی، ۲ (۶)، ۷ - ۲۴.
- نجم‌پوریان، علی و محمدشفیعی، عبدالسعید. (۱۴۰۰). تبیین سبک زندگی براساس آموزه‌های تربیتی نبوی و علوی. پویش در آموزش علوم انسانی، ۷ (۲۵)، ۲۹ - ۴۴.
- نجفی برزگر، محمد. (۱۳۹۷). بررسی ابعاد شخصیتی و زیارتنامه حضرت احمدبن موسی شاهچراغ (ع). رهیافت فرهنگ دینی، ۱ (۲)، ۱۱۵ - ۱۳۰.